Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СВЕТ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 26 июль, 1977 шу. ● № 89 (5756). ● Мах 2 кеп.

КОНСЕРВЩИКИЙ ДЕКХАР

КПСС ЦК майски (1977 ш.) Пленума решенешти СССР кердача Конституце проектанеи дикача къахьегана толамина жоп а луш, Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дузача денна сийленца накъабахара доккхий социалистически декхарашца тIаийнад вай республикерча консервщиканца. «Техьабусараш боаиаш бе болх» яхача росточаний инициативIа шера социалистически яьй ворржяьчча пар тIагIерргга къовсам лоаттабу ухх кердача сезонагIа арахеца товарин продукции дуккагIа, дикагIа, дарегIа хилийтара, пятилетка хьалхарча шин шера ялан Октября 60 шу дузача денга кхочашъяра.

ИттилагIча пятилетка шоллагIча ухх юбилейин шера сомн баьцадараши ханнахьеи да доЗташ чакхдахара дика кийчо яьй Нохч-ГIалгIай «Консервплодоовощ» объединенена чуйоагIаича консервни предприятей болхлоша. Кулгаца дечиг дукхача хилача балхашта механизацин автоматизацин яь, кердача сезона шин ханнахьа лерттIа кийчо а яь болх дIаболабир ерриргача консервни заводий коллективаша. Юртбоахана къаьхьегамхошта аьттув боаиаш латтача ухх хаан баьццаdараш сомн сиха хьачу а эцаш, цхьаккха килограмм па талхийташ ханнахьа чакхбаккхара, ара мел хена продукци дикен тIехликен мара ца хилийтара ерриргача шоай торонашца кхочамашен оаррагIаьхкад консервщикашца.

Октября 60 шу дузача ухх юбилейин шера декхийн бехктохкамен декхарашца да республикерча консервщиканца хьалхашка латтарин. Цар ухх шера хьичу а йийца чакхдаха деззин да 76301 тонн баьццаdараш, дIадахача шера планагIа чакхдаха деззин хиннарца 6301 тонн лукхагIа. Кердача сезонагIа иштта чакхбаккха безаш ба 10114 тонн сом, эзарашца тоннаш сок йоккха материалаш. Шера кийчье еза 130 миллион условин банка консервашца, томат, сок, сокаш, кхыйола продукци. Из хуьл соахкарчуа 7 эзар миллион гаргга условин банка дукхагIа.

Болх дика дIаболабарах Октября 60 шу дузача цIей сийна тIаийца социалистически декхарашца толамца кхочачин тIехкхочачин деш я консервни заводаш. Цудухьа Нохч-ГIалгIай «Консервплодоовощ» объединенен консервщиканца тIехкхочачашчIий ухх юбилейин шера хьалхарча яьлх бетта планн тIаийца хинна социалистически декхарашца. Продукции маьхьала яккхара яьзн 104,2 процент кхочачу а еш, планан сонгIа маьхьала яьккхий 412 эзар сома маьха продукци, заданен сонгIа арахийцай 1002 эзар сом мах бода тайп-тайпара продукци, 674 эзар условин банка консервашца, кхыйола продукци. «Консервплодоовощ» объединенена чуйоагIаича консервни заводех кхьакхха а яц паччахьаькхен план кхочаш да еш.

Цхьаьбакъда цар балха тIа цIенхаштта IатIхьаргIолаш, хIанз латтача хаоттама хьалашка цхьаькха дича да мегаргдоаиаш цхьадола кхочачибоацараш да. Объединенерча цхьаькха заводе кийчьаьнаьнгна номидорашъ хьчу а эцаш томат кийчадара йола цехаш. КастIаста лоГIаш лелхаш помидорашца сиха талхача хьалашка сахха, шин-кхаь дийнахьа яхар ух цехаш болх бе дIаболаялийтара, юрта боахамашца хьалхдеъ помидорашца толкаш на йойтара ерриргача иштта оаррагIа даха дехкарийла я консервни заводаш. Цхьа минут а балха ца зехьа йоа ца еш биззаха низаца болх байта беза хIара цехага, ерриргача болхлошка.

Ухх деношка массе тайна сомн баьццаdараш дукха хьалхьаьла доаллаургIа консервни заводашка. Предприятеша хьалхьаьла бедда сиха хьачу а йийца из таллийташ чакхьаккхара мел эша боахлой кийча хилийта беза. Ховш ма-лелхара заводашка хьакхьеча сом е баьццаdараш сиха чакх ца доахаш кIезна а аьлтта а аьлттача таьх уж, дарех хьаьеи йоаа продукци а хIанзарча хаьо дIа ма-лелхара дика хилаш. Из гIулакх на нийсдалийтара биззаха низаца болх байта беза хIара цехага, оборудованера мощностага, боллоучуга. Цу тIулакхо вIаштIехьдоалийтара арахеца продукци дуккагIа, дигагIа, дарегIа хилийта а производства экономически эффективность лакхье а.

ХьалхагIа е юрта боахамийн консервни заводийн кулгалхоша иоайла даго а бальна отанча графикагIа хьалхьулъа бедда сомгIа сом заводашца хьачу а ца эцаш ихха кхухьийтарга цIендаь дIадаккха деза. Цу хьакъеьха тIалаттта бехктохкам дIаболоийтара беза хIара цеха, участка, смена коллективашта, ерриргача болхлоштa. Кийчьеча продукцена юкъе брак ийсйолийтилга, болхлоша кхьаьгаьмен производственин дисциплина телхаелга цIендаь дIадаккха деза. Ухх юбилейин шера тIаийца декхарашца мишта кхочачиду хьожаш хилдаьза тIехьожам лоаттабе декарийла хIара предприяте кулгалхой, общественни организацеш.

ДIадахача шерашка консервни предприятей коллективашца бьаьча бааха опыто кхьаьга хьахьоьх кхочачаболлаш транспорт ца хилар цар балха тIа чIоагIа IатIаьхьан хилар. Цудухьа сомн баьццаdараш ханнахьа консервни заводашка дIаккхьаьга оттаьв транспорт кхьча гIулаьхкъаша тIера а да йоахаш ханнахьа Iалашъе декхарийла я транспортин организацеш.

«Техьабусараш боацан бе болх» яхача инициативIа болхлоша юкъе йаржа социалистически яьх кхетамца вIаштIехьаьккхяьх, яьх хьалхалаттарийн опыти ДикагIойла методашн шерра йоаржие декхарийла я партийни, профсоюзни организацеш. Цхьаькха предприяти, цех, участок, смена хилийта йиш ян Октября 60 шу дуьзача цIей сийна тIаийца декхарашца толамца кхочачаш тIехкхочачаш ца деш.

Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дизарга

СИХАГIА ЧУЭЦА ЯЛАТ, ХАННАХЬА КИЙЧДЕ ДОАКЪАР!

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГА ХIАРА ДИЙНАХЬА

ДОАКЪАР КИЙЧДАРА МЕСЯЧНИК

Ялат— Даьхенна

Л. И. Брежнева ишатоиаьшка даьхийтача письмос дог эйдаьча тIа совхоза ялаташ лелаьдераша кхы а боккхагIа терадм тIабахийтаб ялат чуэцара балхашта прогрессивни технологи юкъеболаьнра. Цунца — ялаташ чуэцара ха доаиаьра ларл.

Комбайнерашца аьрда ялат ха дIа на йохийташ хьатта чаьх а даьькхе кийчду ялаташ дIийдева пунте дIадахьийтара. Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дизара яха маьйоагIаьра накъаьхара тха колективе дон денад паччахьаькхенга планад совгIа /ялат дIаккхийтта.

ХьатIаьхьаьчар планагIа дIадала дезача ялатах етта тIехьхьара машинаш дIайохийта ха.

ХIаьо планан совгIа ялат дIалуш да тхо.

А.-Х. ШУНДУЛАЕВ, «ГIалтерский» совхоза директор.

ОВСАРЕ КЪАХЬЕГ

Ухх юбилейин шера хьийкъа ка боца ялат тIагеIа чудерадеш ба колхоза кхаш лелаьдераш. Тха боахама доалаьь 2360 гектара тIа гурахь дийнг ялат да. ХIинзле 2100 гектара тIара 4147 тонн ялат аьрдал.

КIи-марсе даьха лоацаш ухх шера школа яьккха 15 кагирхо ва, Церех шиъ, Еросин Александри Гарскин Сергейн, комбайнерашца ба. Ухх бехктохкамерча хана дикка гIо ду кьонча механизаторашца.

Доккхий хьокхамаш гойташ хьавоагIа лиан 300 тонн йолаш. 460 тонн ялат аьрда комбайнер Адибов Сайт-Ахьмад Яьржача социалистически яьхе цунна тIехьа латташ 434 тонн ялат аьрда комбайнер Еросин Алексей. Иштта овсаре кхьаьг шоферашца Егоров Михаилен Есетенко Анатолен. Хьатта 35 тонн ялат дIаьхьу царех хIаране, сменин норма 30 тонн йолаш.

Ставропольски краеран Ипатовски районе кхаш лелаьдийр болам хьаллаьш, биса хьункъан сихен цIенен чуэцаргIа оаха.

Ю. НОВИКОВ, Шелковской района «Красный пахарь» колхоза комбайнер.

ДIаьхо йодаш я доакъар Iалашдара месячник.

Из дIайолаьннача хьалхарча дийнахьа денз йол, силос, ча, кхыдола доакъар Iалашдар да денгара мел доал дегIадоладеш хьинаре кхъьегар — иштта да Грозненски шурий совхоза доакъар Iалашдераша шоаиита хьалхашка оттадь декхар. Деннна доШ кхочачин я ду. Масала, хьалцаргIа вай хьажIий силос йоллар.

Оаха хьалха а дийнар мел цхьабарт болаш дIаболабаь бар цар из болх; цхьин дийнахьа кIоаиге чу елдар 370 тонн силос, шоллагIа дийнахьа — 650 тонн. Керда хоам бенаб цигара.

— КхоалагIча дийнахьа кIоиге чу еккай 1115 тонн силосин хьажIаиаш. ХIара дийнахьа из кIоагаиаш йолаер 2000 тоннага дIакхочаьдерда ваьй.

Иштта шера даьржад месячнике дакъа лаиар дуккхача кхьча боахамашца а.

Хьоккам эца мегаргда шелковчаначашкара. Бетта цар лаьрхIаг 3000 тонн баьций хьоар даккхя. ХIаьта хьалхарча кIиргIа из кийчдир 1279 тонн — доагIаичох 43 процентага дIахкочаьчаш.

Месячник дIаболаьлуш къаьстта белгалбаьлар «Красный пахарь» ишатоиаьшка колхозе доакъар Iалашдераш.

Хьалкарча кIира баьча балха мацхала яьккхий шелковчаначин гудермесиаьш Сийлен улга тIа бальхаб. Иштта дика айденнад доакъар Iаллашдар дуккхача кхьча районашка. Сунженски района боахамий аьла аргIаьнта ворхI дийнахьа таьхийтай 1322 тонн йол — Iаьлитъ аьлрхIаьчох кхоалагIа даьхьа.

Халахеташ да доакъар Iаллашдераша массанахьа а иштта дика толамаш ца дахар. Назрановски районе, масала, хьалхарча кIира кийчо яра дIаддийтара. Уйла ел оацон: ботта бальна хьоар кийчдара задане 500 тонн йолча кIира наьсархошца из кийчдир... 3 тонн. ХIаьта цу ворхI дийнахьа тIаьхийтта йол ерриг а 159 тонн я. Бетта района йола задаин 3000 тонн ма-йий!

Кхы дикагIа делаш гIулакхаш шалински боахамашца а. Кийдде дезача 500 тоннах кийндьаь... 69 тонн витаминин хьоар. Дизза кIира зезьа доаддаьл!

Иштта хьалашка кхочачин хургIий-тешена заданиш? Хьаьда ала йиш я: хургIий, тIехьадусача боахамаш месячник юкъаГIа яккхар кхерам болаш да — диная даргдан да дьар сихагIа кхочачидар.

Из наьсархошта а шаьлхошта а доагIаш Iеш дац. Дукха ха зезьа дIаяхийтай Советски района доакъараш Iаллашдераша. КIиргIа хилла 32 тонн йол мара аргIаьГа аьлийташ цига.

Цхьайолча колхозийн совхозийн специалисташ шоай меьхьал хаоттам ва хилара баьхьашта дIагIаййала тIерг: доагIаш новкъарле ю, цуз совгIа из ялаташ чуэцара тIабахийтаб, яхаш.

Цу хьакъехьа иштта дуьл «Загорский» совхоза директора Я. Музаева:

— Тхона, масала, ялаташ чуэцаш хиларо новкъарле яц доакъарш Iаллашдера. Хьоттамо а а тIехьаьна таттанзар доакъар Iалашдерий болх. Бетта йола задаин кхочачаьъелга графикаш хьаьхьа доагIа.

Ала деза, доакъар Iаллашдаро ларна ялат чуэцара а новкъарле ца елга — ялат чуэцара балха тоаиаьс республикаьнгна Сийлен улга тIа бальхаб уж.

Цунца дийна на аьлча далаш духха ха йоацаш из совхоз ялаташ чуэцара а доакъар Iалашдеча а тIехьаьжаш хиларг. Боахама дIадоэийтар кхоачамбоацарш. уж дIадаха новкъостаг дир, болхлой боагIа-боагIаьча дIаийийбир, кхъьегаьм вIаштIехьбалъкхар, тIаьхьа гIулакхаш тоаделар. Царна новкъостаг дир дерриг кхаинкара балхаш хьаьхьалца вIаштIехьдаьха, цхьан комплексагIа дечА доалахой — «Горячесточенский» совхоза кхъьегамхой опыто.

ЯЛАТА ПЛАН ТIЕХКХОАЧАШЪЯЬЙ

Ехкан латтача хIара силъхьагIа пайда эшаш 2800 гектара тIара сихен цIенен ка бола ялат чуэцаьдаеш ба Шалински района «Джалка» совхоза кхаш лелаьдераш. ХIинзле 1500 гектара тIара 2400 тонн кIан муххи аьрдаб. Соаахка саина ухх шера кIи - марсе хьалха лаТТ 283 тонн кIа аьрда Социалистически Къаьхьегама Турпал Салдова Баудин. Иштта толаме болх бу цунца яхье а ваьйна 209 тонн ялат арда кхийнча комбайнера Исмаилов Мазлака а. 12—14 гектара тIара кIа хьоох хIаране, план 10,5 йолаш.

Ялат чуийца мукъаьдаьннача лаьтта тIара план 3000 тонн йолаш, 1000 тонн ца Iаллашдаьх механизаторашца. Чаг аргIаш деча къаьстта доккха даьхьа юкъе хьу Хасиев Музьмадза, Зармаев Iабдулас, Сайдулаев Iабдурахьмана.

План 1850 тонн йолаш 2200 тонн ялат дохха лаьрхIад совхоза.

М. ЦУРОВ.

22 ИЮЛЬ ТIАКХОАЧАШ ЧУИЙЦА ДАЬННА ЯЛАТ

	Цхьа дийнахьа дар, проц.	Хьаьга деза хьаьхьа дар, проц.	Чуэца дезаш дар, проц.	Цхьа гектар дар, проц.	Ка бола ялат заданин дар, проц.
Гудермесски	—	100	100	23,5	131
Ачхой-Мартановски	4,4	72	72	22,3	86
Урус-Мартановски	3,8	67	67	24,7	100
Наурски	3,5	87	81	20	120
Надтеречни	3,5	70	59	19,6	95
Шалински	3,4	76	66	21,4	77
Советски	3,4	82	82	15,3	41
Малгобекски	3,1	65	52	20	53
Сунженски	2,7	58	54	27,2	76
Назрановски	2,3	27	24	21	19
Ножай-Юртовски	2,1	85	84	13,6	41
Шелковской	1,6	100	98	20,6	—
Грозненски	1,4	86	77	20,2	68
Веденски	0,5	42	42	17,8	39
Ерриг а республике	2,6	75	69	21,3	73

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

1977 шера хьалхарча ах шера районий, производственни, Iиллан-производственни объединений, управлений, предприятей коллективаша балха эффективности дикаьн лакхьяра, республика промышленности, тIиллошьеча, транспорте итталгIча пятилетка шоллагIча шера задаин хаман хьалха кхочачьяра йьркина социалистически яьлх могшаш а яь КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома соцдм баьб:

РАЙОНИЯ ХЬАЛХАРЧА ГРУППЕ

1977 шера хьалхарча ах шера социалистически яьлх итогех хьожайойла:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кар тела Цю байракъ а луш республикански Сийлен улга тIа хьойла.

г. Грозная

ОКТЯБРЬСКИЙ РАЙОН,

продукци маьхьала яккхара план 103,3 процент, къахьегама оьсарле лаккхьра — 102,5 процент, капитальни гIиллошъяра — 113 процент, бытови гIулакхаш дара — 102,5 процент кхочачьярах;

ШОЛЛАГIА МОТТИГ, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш республикански Сийлен улга тIа хьойла

ГРОЗНЕНСКИЙ РАЙОН,

продукци маьхьала яккхара план 104,8 процент, къахьегама оьсарле лаккхьра 104,5 процент, капитальни вложеннех пайда эцара — 111 процент, наха бытови гIулакхаш дера — 149процент кхочачьярах.

РАЙОНИЙ ШОЛЛАГIЧА ГРУППЕ

Хьожайойла:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела Цю байракъ а луш, республикански Сийлен улга тIа хьойла.

НАУРСКИЙ РАЙОН,

продукци маьхьала яккхара план 103,7 процент, къахьегама оьсарле лаккхьра — 104,8 процент, капитальни вложеннех — 120 процент кхочачьярах;

ШОЛЛАГIА МОТТИГ, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш ,республикански Сийлен улга тIа хьойла.

УРУС-МАРТАНОВСКИЙ РАЙОН,

продукци маьхьала яккхара план 108,0 процент, къахьегама оьсарле лаккхьра — 114,0 процент, капитальни вложеннех пайда эцара — 112 процент кхочачьярах.

Хьалхарча ах шера итогех Сунженскин Веденскин районашца дика болх беь хилар а белгалдаьккхалла.

ПРОИЗВОДСТВЕННИ, ИЛЛАДН-ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНЕШКЕН УПРАВЛЕНЕШКЕН ПОЛЛА,

1977 шера хьалхарча ах шера йьркина социалистически яьлх итогех хьожайойла:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела Цю байракъ а луш, республикански Сийлен улга тIа хьойла.

производственни Ленина орден лелаю «Грозненфть объединенни;

ШОЛЛАГIА МОТТИГ, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш, республикански Сийлен улга тIа хьойла «Чечнигазстрой» трест;

ХКОАЛАГIА МОТТИГ, диплом а луш, республикански Сийлен улга тIа хьойла Грозненски производственни швейни объединенни.

ПРОМЫШЛЕННОСТА, ГIИЛЛОШЪЕЧА, ТРАНСПОРТА ПРЕДПРИЯТЕШКА ПОЛЛА,

1977 шера хьалхарча ах шера социалистически яьлх итогех хьожайойла;

ХЬАЛХАРА МОТТИГ, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела Цю байракъ а луш, республикански Сийлен улга тIа хьойла.

«Малгобекнефть» НГДУ,

СССР 50 шу дизарга цIергIаьра Грозненски химический завод,

ГГ. Алтиева цIергIаьра Назрановски «Электроинструмент» завод,

бытови гIулакхаш деча министерства ремонт юн коГа гIирс бин фабрика,

Нохч-ГIалгIай гIиллошъеча управлене № 7 йоЛа гIиллон-монтажни управленн,

«Союзавтоматстроя» яхача Ерриргосоюзан Iиллан-производственни объединенне Грозненски опытно-экспериментальн завод,

Нохч-ГIалгIай транспортни управлене автоколонна 1572,

Наурски чIьагIар доакхха завод;

ШОЛЛАГIА МОТТИГ, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш, республикански Сийлен улга тIа хьойла:

Горячеводски бурув тохара балхий управленн,

Н. Анисимова цIергIаьра Новогрозненски мехцIьтур чаьхдоаха завод,

Гудермесски медицинский инструментий завод,

Ермоловски леспромхоз,

Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама министерства наьхьий дехкен тIиллн-техкен управленн,

«Оргтехника» Грозненски производственни объединенне «Электроприбор» завод,

Союзпромэксиментаьн треста Грозненски специальнэрюаьнн управленн,

Грозненски № 2 йоЛа гIиллолЪ-матерриалий комбинат,

«Чечнигушнефт» объединенне дIа-юха лела механизированни колонна,

«Грозненргоромонт» яха ремонтно-наладочни предприятн,

Нохч-ГIалгIай гIиллошъеча управлене № 1 йоЛа гIиллон-монтажни управленн,

Грозненски типографи;

ХКОАЛАГIА МОТТИГ, диплом а луш, республикански Сийлен улга тIа хьойла.

Грозненски Октябрьски орден лелаю «Красный молот» завод,

Ацетонов завод,

«ГрозгIиропрофтехим» институт,

Карабулакски хьиреГенгIий завод,

Грозненски мехлесхоз,

Специализированни № 7 йоЛча треста Грозненски монтажни управленн,

«Кавэлектромонтаж» треста Грозненски монтажни управленн,

Объединенни Грозненски ТЭЦ,

«Столичный» яха фирменни тиш,

Грозненски макаронни фабрика

Ищерски наьхьаьш дехкен ремонтно-гIиллонн управленн,

РСФСР жилищно-коммунальни боахама министерства Грозненски экспериментально-механически завод.

Л. И. Брежневи Г. Гусаки доттагIан тIехь вIашагIкхетар

22 июле КПСС-ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совете Президиумна Председатель Л. И. Брежнев вIашагIкхийтар Краме шиъ Октябрьски революцин лаьхьаьккхаьа волча КПЧ ЦК Генеральни секретарша, ЧССР Президентана Г. Гусакина.

Новкъостана Л. И. Брежневен Г. Гусаькен шоайла дIа-юха дийнар КПСС XXV съезда а КПЧ XV съезда а решенеш кхочачьяра беча балаьх, шоай меьхьаьна социализм а, коммунизм а хьалхара лелаьмах. Г. Гусака белгалдаьккхийтар Чехословакие къаьхьегамхоша Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизар шоай цIей сийна лоарХIнага. Л. И. Брежнева цу тIаийца социалистически солидарность хилдарах дег тIера баркал аьлар.

ДIа-юха кхамаьлаш деча хана боккха терам тIабахийтар КПСС-ан КПЧ-нен юкъе политически а идеологически а вIашн цхьана леладу гIулакхаш дIаэо чIоагIдара. шинна а меьхьа хилдьаьшта юкъера доттагIан кIоаргдара. Белгалдаьккхар машинаш еца даьхьа, белгала аьлча, атомин электростанцешта лаьрхIа оборудованн хьаеча специализацен кооперацен доккхий деношн толаме кьовсдаьлIа. Боккха доарХIаш болаш да ВIашн Экономически гIо дара Совета гом чу вIаьхьача хана даьрхIа йоа программаш кийчьарца дуьзаденна СССР-ан ЧССР-ан юкъе духхача хана лаьрхIа экономически вIашн цхьана гIулакхаш лелаДара перспективаца планированин елга. Дуьнен хилдьаьшта юкъера хьал дегIадара овлан тIарча проблемаех шоашта хетачох дагабаьлар. Цу хана Л. И. Брежневен Г. Гуса/кен теркам тIабахийтар эдерни тIемз кхоарам кIеигбор, дуьнен хилдьаьшта юкъера кхоохкам кIаьдбора гIулакх кIоаргдар, кортамуьхьа даьхарх социальнин прогресс яран йола хилдьий боьхонаш лоРяяр духьа реальни гIулакхаш чакхдоахилга леладе IергIача социалистически меьхий юкъарча наьсьа.

Л. И. Брежневен Г. Гусакен рояьа хинна белгалдаьккхар, Хелсинке хиннача совещане итогашца европейски континенте кхеламле чIоагIъяра, политически кхохкам кIаьдбора гIулакх тIема кхохкам кIаьдбора гIулакхаца дIаккхоьчIидара, цхьатарраРча боьхонеГIа вIашн гIойле йолча тайпара цхьана гIулакхаш лелаДара наьхьаГIа дIаэо дIаьхьалхашкъха ахара торонашца шерьаь хилар. Совешаин хинна кастта ши шу дузаш хиларг. И. Брежневен Г. Гусакен хетачох, керда иМпулс яла еза цу беркатева тенденоца.

Бежаарнаьна йолча шин партен паччахьаькхенн кулгалоша белгалдаьккхар, машар бахьан долаш, юкъе лаТТа доНаш дIадалар дуьзА, «шийлоча тIемах» юхедисарашца дIадахарн паччахьаькхенний чурча гIулакхашта юкъеГIергIаргбоаца гIулакх дарга дуьзА лоатIаргбоаца ресвсамо политически реализацна позицен тIа мел латтарашен аламий маьршача кхоинен йоаьхо мел ерриен шоай яьзан кхы а чIоагIаГIа оаррагIдоахилга дIадехаш хилар.

ВIашн дагардарнг новкъостана кхетадечен дег тIарча доттагIаьнен хьалашка хилар къамаьл.

И. ПЛИЕВА сурт.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХ-ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГІА

ДЕШАРАХ ХЬАХУР ТЕРКАЛ А ДЕШ

КПСС XXV съезда решенешкоахчашкара тІаГІергта кхьхьегаш болча советскі пашхьа дегодало а хиник дІахІотІор, КПСС ЦК маниси (1977 ш.) Пленуме тІа а иІна вайта юкъе хьаенна СССР кердаза Конституце проект. Цо вай, лоький ду, кердаз иІаз чубосІйт Сийлахь-бокхчача Октябрьски социалистическа революце 60 шу дизарах ТІаийна социалистически декларации, системе кІоалендарца.

Партийран организацией практико хьхьлаЙкъе вайна дерраГІа вай пІалахаза цуо эффективеш лаьхье вай вашІтІехьдаргІолаш кинХ. Из — кхетам бахара дерриГа гІулакх вашІтІехьдокхчачи комплексе ваьнна ишъ лаьнар, вешта ваьна, хьахьегамгой бе-беча группий башхалоаьнар теркал а еш, айъна цьаьна биЙаза нІейно-политически, хьаьстаьна, нравственни кхетам лулга ІалашдаР». ваьнна белгалдаьхьчул парте XXV съезде КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева. Уж указаяйнаЙ лаьде а лурвашо, городерна парте районни комитеташа, хьхьашонна париййни органаша ваьнцца белгалга болх баьхьегамхошта кхетам бахара бодх тоаБар лухьа.

Хоаьа да, нІейно-жетам бахара бахка тІа керттерлер хьахьегамгой коммунистическа мировоззрени хьаЙр, уж марксизма-ленинизма идеиштта ТешаМе болиш хьаьхкебер долга. Из ГІулакх Іалашдеча цинХ кьаьстта моттиг кхоаг вай кхараш. КПСС келамаш берриГа хьахьегамгойн коммунистическа мировоззрени хьаЙр, уж марксизма-ленинизма идеиштта ТешаМе болиш хьаьхкебер долга. Из ГІулакх Іалашдеча цинХ кьаьстта моттиг кхоаг вай кхараш. КПСС келамаш берриГа хьахьегамгойн коммунистическа идеиштта ТешаМе дурбоЙлаш, партийн политика дехтЙараш, из кхочушьйра изыьхьашъ ишъ методаш ІІнка довзаш, ваьрв ГІулакхашта партийна хьисап де хоиш хьаьхкебеча партийни дешара сетага.

Цу дикьаьг партийна организацеша де лезар хьаьла белгалдаьхьар соаьхка июль беття «КПСС XXV съезда решенешка хьажжа партийна дешара декхарех» ьаьна парте ЦК баьча соаьмо. Цунца дувзаьнна ба ІІаьхьаьча шера кьаьстта терго йир марксистско-ленинска дешара хьахьегамгой кхи а аьккарІа юкъеозара, заьнгей ваьнно-теоретически боарам лаьхьаьна, пропагандА коммунизм ишъ хьалъера декхарашца ІІоаГІаГІа ювзара.

Семинарехи группаш, марксизма-ленинизма лардий школаш, хьхьаьнарца политшколаш шоаш ВашаГІІохкача хаьна аьккаьа партийна организацеш хьажар дешар комплексе хьаьнг ВашаГІІохьаькха, ладувІаЙ группаш ВашаГІІохкача хаьна ГІулакх аккфреннаьрвовано лелаьлеча, дІка ВашаГІІохьаьлгІ хьаьла достам бо ІІаьшІ программаш хулйайтІаьна ІІаьшІ а ІІаьш.

Цинтта: 1976—1977 дешара шера политическия экономическия сете оаьа чуэзар 88 хьар саг е цуо ІІаьхьара шера кинарвашца вийсйина — 60 хьаьрг ІІІта» ьаьна. ІІаьта тоаьраша Е. С. Шорбакова, В. И. НАЙвойн, фрезеровщика Ю. В. КАЙлова шоаШ пятилетка В. И. Ленин вы 110 шу дуаьш ІІІаьхьаьнна ьаьна воин лелар. ХІаьа 1977 шера декабЙ бетта моттаГІа хьаьхьаьгІ ба уж.

Цунца цьаьна, белгалдаьхьа доаГІІа партийни дешара ІІаьхьа а ІІІ

Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дизарга

Туркмени: СССР-а цхьан дезале

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

* Туркменски ССР-о советски республикаех эгтара къулбехьарчо — дІаолаца моттиг — 488,1 эзар квадратни километр, баха нах — 2 миллионе 652 эзарх саг.

* Туркменистана промышленносто 1976 шера арахийца еррига продукци 1913 шерачча боарамал 70-за совгІа дукхагІа хилар.

* Хьо тІехьхьарча 10 шера Туркмене кердача цІеношка баха чухаІшаб 182 эзар дезал. Иттлагіча пятилетке кердa квартираш кхочаргьа кхы а 100 эзар дезалга.

ЦХЬА МОХК БОЛАШ

М. Г. ГАПУРОВ,
Туркменистана Компарте ЦК хьалхара секретарь

Вай Дsusхен дерригa хьалхьаш а санна, экономикан культуран дерригІе довзъюхка доккхий толамашь а дезаш, накъаболт Туркменистана къаьхьевгІоьл Советски Іаьдале сийлахьчо юбилейна. КПСС хьаькъалеча нуьгаца бІубенна чаггІоьвзаш я партех XXV съезда историческа решенеш. «Сийлахь-йоккхача Октябрьскан социалистическан революце 60 шу дизаргА» ЛенІа КПСС ЦК-са бакъ соцвенз республике шерра боарманЗ социалистическа яьх. Туркменаша, берригчеа советски наха а санна, чІоагІга дегІаш гІоздаьнна тІаьнІте XXV съезда историческа решенеш. «Сийлахь-йоккхача Октябрьскан социалистическан революце 60 шу дизаргА» ЛенІа КПСС ЦК-са бакъ соцвенз республике шерра боарманЗ социалистическа яьх. Туркменаша, берригчеа советски наха а санна, чІоагІга дегІаш гІоздаьнна тІаьнІте XXV съезда историческа решенеш. КПСС хьаькъалеча нуьгаца бІубенна чаггІоьвзаш я партех ленинскан марксизма-ленинизма ганзе дилла мах бІа варгвоаца дезъ.

Партех чакхйоьхна ленинскан къамил политика бакъво долаш массеех иттшера бІаьш шерашца нийсса болх нИкъ баьгІ туркменашна. ЧІоагІга дегІаьна промышленносто а механизированни юрта бевзаш а болаш болх дерзийей а кхиина дІаэттай Туркменистан.

Республика коммунисташа, берригча къаьхьевзаюьхьа да а доагІаш доккхаьл ду боллхой классо, колхозни еврзюьхьа, хьалха интеллигенцІе, хьанкар аЗдаьнна хьаьгІча кхиІ, цаьрна аоІ-раш чакхдолаш гІулакхашца цхьоагІо йоІаш лелер бакъво долаш доккха беркат доаллш хилараьл. Совхоз ерсомышленносто арахийца еррига продукци 1913 шера хийца хиннечуьл 70-за совгІа дукхагІа хилар, массехх иттаза дукхагІа доах междаьхьта, электроэнерги — 2000-за совгІа. ЛаьрхІечуьл сихгІа дегІоьх индустре кертера доаккъоьл — химически, боамби цІенбер, къаьстта а газ йоаьлар. 1976 шера Даьхенна, 62,6 миллиард кубометр кийна доагорн дезаш республика газонкашах хІаьвта из мехкга йоккхачохх пхеллагІа даькъ хІаьна хиланзар аьнна хилар.

Дахраш кІеанга дац. ЦхьабакъдА дІаоо да дезараш кхы а дукхагІа даьхьу санна латт тха республике кердa хьалдеш дуна ГІирсаш. КПСС XXV съезде решенешка хьежийе хьалъеш а Чарджоуски междаьхьта чакхдолаш завод, Мерийски ГРЭС, кераерзеш латт Шатлыкски кхийолоп газ йоаЛла моттигаш. Пятилетка ударни ГІирсий карта тІе оттаьвЗ Чарджоуски дахьтаЗ трансбордкомбинат Марийски азотнотуковни заводаш, промышленносто кхиІе довхьой дукхха предприятеш. Цо йиш хулийтарьга 1980 шерага кІоачаш йоаьнна газ 75 миллиард кубометрга дІакхоьчеш, междаьхьта цкъан аьхазен дукхагІа чакхдаьа, минеральни удобренеш 2,5-за совгІа дукхагІа арахецаш.

ДІаоо доаккхаш латт бІаьш эзараш гектараш тІе хий хийитар доле Б. И. Ленина цІерагІа Карамумсен канал. Тайп-тайпарна хьаьмий мах юкъе болча отрядерга гІишлонхой хІаьнна а эзар километран тІехьвчиаб. Берчате дукхха лаьтташ дІадаьа республика малйбуьйтаьна тІа-тІе дукхагІа гІаьна йоаьлаш латт канала трасса. Канала дерригА дІоахал 1450 километр хургда.

Доккха да юртбоахама производство дІаоо дегІаьвалаеча республика партийн организацо лоаца даькъе. Лакха балхе оасарле йолча техникце кийчдеш дуоскя доаьшуш долаш а тІа колхозашн соахозаш. ХІанз хІаьна болх беш я 40 эзар совгІа трактор, 10 эзар гаргга грузовой автомобІиь, 10,5 эзар совгІа боамби комбайнаш, дукхха кхийола техника. ХІанз вІаштта массеех шу даьннад Туркменистано паччахьалхенга миллион тоннг совгІа боамби болха. ПроиЗведстванна концентрацин специализацин эра ларда тІа хьаданза дукхагІа хул дохке ялат, бІаьцаьдерашца, чилла бурилгаш, дуЗл, шуна ангерашца, кхийола юртбоахама продукци.

Паччахьалхенга боамби, ялат, бІаьцаьдерашца, харбазеш пастаьш йохкера пятилетка хьаьлаьрна шера залеш хьоначьхьарца дуьзаьдеина КПСС ЦК генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева республика беррига-на къаьхьегамкой котаво дер тІаьрна даьхьала йийцаР, латт XXV съезде хьалхашка оттадаь декхарш кхоачашдеча доккхий толамаш дахар лоаш лоаца баьнхьар.

Поннгх хулаш латт республика экономика — тІа-тІа дукхагІа лаьхлу къаьхьегамкой вахара боарам, материальни хьал-торо. Аллха мІсалгІча пятилетка шерашка болзлойн гІулакхерча наьхьи дезаьа хьаьгІаьна еррига доход 31 процент дукхагІа хилар, хІаьта колхозхочу дезаьа анар — 42 процент. ХІара шера наха чуІе дІател миллион квадратни метр гаргга моттиг, кердача цІеношка чухоьш 100 эзар гаргга саг.

Советски Іаьдал латтача шерашка боьхьонца йола культурни революци хиннай республике. Бехача нахах дешанза хьы саг хургговацаш массанера а лешнІиг. Іилмаьн творческни интеллигенце башха-дика кадраш хьалхьевЗй Туркменистане. УранГа йодаш латт искусство. ЦІахьха а це хиннича тайпара чІоагІа тоьденнад формагІа хьманни чуловдамагІа социалистическни дола туркменски советски литература. Цо шийна чулаьцЗй хьалха поэзе Іалаьмате дІаьлхй тІехьаьле, эрсий литературан вежаршка долчо халхьий литературийн дикагІйола традицеш.

Туркменски халхо кхетаьу. Советски Іаьдал латтача шерашка шийна карагІе мел даьнна хІаьмаш бакъво долаш ше КПСС хьаьхьвлеча кулгаьла, цун ленински Центральни Комитета, аьмаршша долчо советски хьалхьашцарча доттагІаьла дехкарийна хилар. Из доттагІаьл чІоагІдаьд, дохаррдоацача дьаьнхад цььна хьаьбенча боьхьачеи халачеи наьхьо. Вай мехкера дерригА хьалхьаш цкъан дезаьа, цІьа кхел йолаш дац. Цо кхы а керда низаш чудосседу тхона, шерра наьхьаш хьаьдеЗл дерригА кьаьрчеи мавш народносташ дІаоо тоьдаЗлера. Вай дІаоо а из доттагІаьл лора а дерригА, чІоагІ а дерригА.

ГІирсаш хьалдеш я республика

ДОТТАГІАЛА НАЬКЪАШ

Сургутера Средни Азе йоаьа междаьхьта провод эгтара йоккхагІачарех цаІ хургьа, Магистрала хьаьст-къаьста участаш, масала, Усть-Балык — Омск, хІаьнзле а болх беш я. Оба берда йистера междаьхьта Амударьйй бердашка — из чакхдоахарг йолча заводе кхочаргда.

Чарджоура Іаьлаьмат дизельни доагор, бензин, фатагеп, хІаьта дІаоо йоаьча хана — междаьхьта синтеза бедал хургйола продукташ арахена йоаьлаургьа. Междаьхьта провод болх бе йоаьлайтарг кхы а сиХагІа дегІаьхьуларгьа Средни Азе республикай индустри.

Белгаздоаьлаш хІама аз, междаьхьта провод Кьиьлбаседене «сийна доагор» йийца йолхача газовн проводаьта дала гІолла дІаьюжарйолаш хилар. Средни Азн, цу дакъе Туркменистан а, Іалама газ шортта йолаш ма йий. ХІаьта междаьхьта запасаш хІаьнз цхх сахьата баш-ха дукха корийн чухаза, ХІаьта междаьхьта продукташ тІа-тІа дукхагІа эшаш ма хулий, Цигача хІаьнз новкъоста йоаьГІа СибаретІе.

ТУРКМЕНЕ эгтара йоккхагІа йолча СССР 50 шу дизарга цІерагІча Марийски ГРЭС коллективо дика дІаьхьу Сийлахьйоккхача Октября 60 шу дизарга сийна йола хьаькъегама вахта. Энергетикаца доШ деннад 7 ноябрь тІаьхьоачаш 3.050 миллион киловатт-сатъат электроэнерги яа, цунах 16 эзарнел совгІаьр кхоьдьа доагорах а луш.

Іаламе газаца болх беча цу ГРЭС-о ток ду йоккхагІа йолча промышленна а юртбоахама а областашца — Марийски, Ашхабадски, Чарджоуски.

СУРТА ТІА: станцена управленин ю пульт.

В. ВЕЛИКЖАНИНА сурт. — ТАСС фотохроника.

МЕХКДАЬТТА ГІАЙРЕН БЕРКАТ

Наькъахоша шоаЛ хана мехкдаьтта гІайре аьнна цІи тиллай Челекенах. Даьтта иІттІаьна гІолла хьалгІалуьлаш хиннад ухьаза мехкдаьтта. Туркменаша ГІуннаш йоаьхаш, е дуХьЛа доккхий кІоезаш доахаш лаьжгаша хьалгІалаьхад цу чура мехкдаьтта. ДІаяха бІаьшера юкъеЗхьачуІ тІехьаГІа бурув тера яьккхай ухьаза эгтара хьалхара скважина. Цул тІехьаГІа «Челекен «йайонш лаТТ» яха теоре арахьийнЗ: дерригА мехкдаьтта цу хана цун ченашкара хьалдаьккха даьннарг доархІаш хиннад.

ХІанз Чары Мухаммедович Атабаева лагадаГІаш шийна И. М. Губкина книжка денар мала вар. Приключеннеча романочуЗ дукхагІа уйла тІаьхьай цо ЗІамигача саГа. Эгтара хьалхарчоа тІехьа шоллагІа а ктоалагІа а книжкаш дийнад Ч. Атабеево, тІаьхьа, юхьера а хоржам баьб цо — мехкдаьттахо хиннав цунах.

ТІа-тІа лаьхлуш хиннай Туркмене мехкдаьтта промышленносто темпаш. Из сихха дерГІанхай хадданза новкъостал дар бакъвн долаш. Мехкдаьтта оборудованш ухар Москвера, Бакура, Грознера, Саратовера, кхыча городашкара. Геологий, бурудеттарийй, эксплуатационнийй кадраш кийнЗнеча Амрбайджане деша вахав Ч. Атабаев.

Туркмене эгтара хьалхарча мехкдаьттан газен моттигаш хьаьллара лешаьнта болча инженерех цхьанне кхетам белгалбалар Кум-Даге. Дукхха ТІоанаш доаьнн йолча, 50-гІа шерашн доЛадуча хана республике доккхачІаьрех цаІ лоарХІаш хиннача цу моттигах пайда эзара рационалнн предложеннеш еннай цо. Сихха дукхагІа даха доладеннад ІнгІа мехкдаьтта.

Республика эслуженни мехкдаьттахо Ч. М. Атабаев мехкдаьтта ГІулакхаш тІа — доккхагІоьла е керттера инженер, мехкдаьтта управлене начальник, «Туркменгазпром» ягача Ерриговшни промышленнен объединенене начальника заместитель — вале а из массаза а шийн эвазеш. говзал, опыт эшаьча моттиг хиннав.

Дукха ха йоаьщаш АтабаевГІарга письмо дера почтальонн «Новый» Атабаев! — боаьлар цу тІа. — Приемни комиссе яьца решенеГІа Ашхабадски политехнически института нефтепромысловн факультете деша ІІаччийнаш хьо». Письмо Іо а диьла, воІа бІаргьахьар да:

— Баркал хилла хьоьна, си кІаьнЗ! Хьы доккхагІа совгІаг сона де йинн ялар хьа.

Ухх шера бІаь шу дуз Туркмене мехкдаьтта промышленносто. Цу дакъа тхьаь нтт шу дІаденнад Чары Атабаева.

В. КОЗЛОВ,
ТАСС корр.

Овезбердиев Сапармурад

Овезбердиев Сапармурад Ашгабаде вах. Из хиннав Москвера М. Горькие цІерагІча литературни институте дешаш, цигА вай Ноче-ГІаьгІийнера Чахиева СаІид, Костоев Іалихан, Кибиев Мусбек, Алботачиев Мурса деша бакъйоьча шерашка. Овезбердиев цхьа нттех долча поэтически сборникий автор ва. Церех да «Наб ца хьеТа бийсаш», «Йис илли», «Са чІоагІаьа», «ДерригА хьа да» яхарна а кхиаьрий а.

Тахан оаха кепатох С. Чахиева гІаьгІийн мехтана яьккхача С. Овезбердиева шн стихотворенена.

●

ИБРАХИМОВА ОАЛАМ

Са хьаьцарца чІоагІга
яІаьий йийна
Дар аз лаьтта каратийса
фийгаш.
БІаьсти яьлча,
шоай чІонакаш йийлла.
Лепа дьалар зизаш,
Дог а доллар дела аяза
саина:
Зезка йийна хиннавзи,
садуьш.
Мессаз, массаз лаьттан
беша вена,
Бакъалолчунга кхача дага
волаш.
Балха воьллар,
чІоагІга дог а доагІаш,
Сай кулгаьшца юстар
тоссаш кхера.
Хьаж яязийка!
Латт уж хоза доагаш.
Цар из аьл боаргбаш,
цо ма кхера!

● ● ●

Са ца, хьона яланзар
из бІаьсти,—
Овезбердиев зоІ Атанязар.
Наха вовз хьо, хиннавзи,
хьо зоІ Іоастам.
Хьай из цІи я-кх сона
Іа Антар.
Кьахиташ да дукхха тІем
тІар яха.
«Хабар доаьшш вайнав»...
Цигга хиІ.
(Ямплургийн-те сона
берзй из хи!)
Аз уж шеаьнен аБат Іомалаьх.
Цу шеранкар цхьа сурт
маа шоаьна
ХІама дан ІІ1ГІойта...
Ва со маьлхер...
Хьа цу яьлий воІо,
вай Равшана
СоГа хетт: «Са хьаьгІа
мичеь?»—яхаш.
Фу арсда аз цунга, са да,
ала?
Аттаьий ІІамира бер
хьетаьс!
Цунна боаьаш,
боаьаш тІема ала,
ХІьатаъ йиш ма бер са
Іехаде.
СоГа хьеж ма,
ций са-сета лемна.
Шоаьна а хов цунга аз
арсдар;
«Лаьхе баьаьн
лаьттан турпал саина
Из хьа дьа-ха,
вай Атаниязр!».
Туркмений металлда таржам дьар С. ЧАХКИЕВ.

САГИ ЯЬССАЛЕН

«ДІаьхий да хийн яьссалеН йолаш дола халхъ», — йоах туркменски книг, Цунгара дІадолаьдир ТАСС корреспондентаца шиЙ къамаьл СССРІилмай академе члена-корреспондента, Туркменски ССР Іилмай академе президента АГаДжан Гельдыевич Бабаева, физически географе, — геоморфологе, яьсса аре карарзаьрна дахьке воккхача специалиста.

Яьссале, аьлар цо, туркмений массаза я йолаш хиннай, хІаьта хІинз хий а да. Октябрьскан революци яІаьлаьха боарам боаьшш хаьлча хьалаькха бакъйоьча яьссалеН ГІулакхашца ГІулакхаш оттаьлча хьалхарча лийаьхье а деПа.

Лакха квалифицкан йолаш бола специалисташ кІийбара ле дезар дИр, цІи хеза Іилмаьхой хьаьхьа а болаш йоккхий экспедицеш яхийтар яьссалене. Советски правительства яьча решенеГІа республикаьскн Іилмай Академенна чухьа яьссалений институт йиллар Ашхабаде.

Уьх тІехьхьарча иттшера яьх шера даьна экспедицинонни тохкамех хьаьхинварша йиш хилийтар рационально-пайда яьйца хьаьхьа боахкамча боккхача доарХІаме йола «ІоагІга мехкера Іаламе ресурсаш яьссалене хьагучаьхха. Уж территореш промышленни юрта боахамен ГІулакхашта пайда яьна шерра чуерзаьрго, горожаьш поселкаьш хьаьхьаьр, каналаьш пІяьхьаьш дахкаьро — цу дерригача хІамаша йохаййр яьссаленех беркат лаьлаш аьнна хийтта уйлЗ,

СССР-а яьссача моттигаш дІаЗолаш 300 миллион гектар. Керттера даькъе Казахстане, Узбекистане. Туркмене йола уж малйбуьхьарна малйбовгІаьхьа дІа 3200 километр кьилбаседеГьара кьулбеГьенгІаьхьа дІа 2500 километри яьа.

Яьссалений аьла а хиннА Іаьттан вай мехка саг. Советски Союзе промышленнин юрта боахамех гІулакхашца шерра пайда ян царех. ДІаяхача пятилетке пу зоно мехка елар 33,8 процент Іаламе газ, 13,3 процент кІор, хьабоаккха боамби 100 процент, 76 процент дьаьн-бедаЗ, 100 процент эЛтаРаш, 24,4 процент генарийй дьаьтта. СССР яьссалений зоне да 61,4 процент хий дехка лаьтташ.

Уьх тІехьхьарча иТТ шера ях миллион гектар дукхагІа хиннаЗ Средни Азера хий дехка лаьтташ. Хий дехка лаьтташ иЗттаЗ дукхагІа хиннад ярра гаШонни сета оалангарш дезаьа реконструкци яр, доккхий мехкера Іаламе ресурсаш яьссалене дахар, кердa гидротехнически системаш хьаьр бакъвн долаш.

Дуьнен тІа боаккхача боамбех воХІаьгІа даьхьа Средни Азен Казахстанен советски республикаьс. Этгараш дахра дуЗнен тІа эгтара хьалхара моттиг доаш ССР-е Хоастам а доагІаш хестаьу уж дунен хьалхьаьта юкъерча аукционашка.

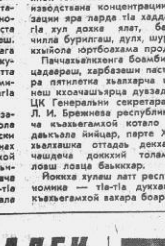

ТУРКМЕНСКИ ССР, Эрсарьев Оразгельда дерригА вахар дуьзаьдена да цІй дезаЧа лаьтта хьегача кІинца, цун керттера ІІ Йоахаьца — боамбена.

40 шу ха я Эрсарьев Оразгельде Ташаузкн областе Ленинский районе Тельмана цІерагІча колхоза кулгаЛлу. «КІай лоашув» цахаддан хьуьхьаьдарах, лаьттан балхий культура лаьхха хиларах боахама сиНай Ленина орден, боахамерга «Почет» боамбий хьаьлхьаьбех тхьаь нттнех Социалистически Къаьхьегама Турпал яха цІи.

СУРТА ТІА: Социалистически Къаьхьегама шоаьа Турпал, Туркменски ССР Лаьхьехьарча Совета депутат Эрсарьев Оразгельдн.

СИЙРДА КХЕЛ

— Ираз долаш я хьо! — оаЛ юртарча наха Гызылгул АннамухаммедовагА, «Коммунизм яхача колхозо» председателга. — Долла хІама да хьа: наха лаРхІар а, Барт тайна дезал а, дукха беза болх а.

— ЗІамигА бер ше долча хана ма денз хьехарзо хила дагА йоаьаш яр Гызылгул. Хила а хилар цунах из. Берашта хьеХаш нштта дІаяха хургйолаш яр из, гучох, ше мел доаккхача хана, цхьабакъда тІом хьайра. ДукхагІа болх кьонхий фронте базар. Гызылгула дог ІІара кхеІадора, дуЗхьоп хІанз, дукхкхача дезалашка бала бессача хана, наха хоза дош, новкъостал эшнгІа. Цдуьхь оарцагІхьаьнна лепер из ший дешархой цІеношка яІаяха хилийтар дуЗхьа, хІьата уж кога тІа, дегІа тІа юхьа йолаш, диЗа а дар.

Шоаьга ду эш хиллш нийсо йолаш из хиларах юртарча наха дуХХа езаелар кьона кхалсаг. ХІаьта колхоза керда председатель кІашача хана, наьхьа цхьан багара доагІаш санна аьлар цу метте Гызылгул харжийте аьнна.

Цу дийнахьа дена тхьаь пхьэ шу соагІа эа яьнай. Социалистически Къаьхьегама Турпал Г. Аннамухаммедова керте латта «Коммунизм» яха хІанзара колхоз — из доккха, дукхкхий доакъоех латта боахам ба. Цун кхаьшка болх беш я ши бІаь гаргга трактор, боамби чуэцаш итташ машинаш я. ХІара шерара заденеш дИз шера хьоачашЗй колхоза къаьхьегамхоша, кхы тІа а пятилетке 8 эзар тонн совгІа «кІай доШуьх», дукхха шура, дуЗх а дехка. Дика дІаяолаьй иттлагІа пятилетке а. Боаьнна йоккхийча доходашца йиш хулийт колхозой къаьхьегамах лакхха мах тела.

Цкн кхеІа да хаьнх ше долча ноехка мара яІаьшіеЗьдергдаш шийна доагІача дакъэ хьаьча хиннар моцели байшта чулаттиНгеи долаш хиннача кьеча ахьочуо йоІ паччахьалкхен Іаьдала эгтара лаккерча органа — СССР Лаьхьехьарча Совета депутат а хиннА дІаяхиГІ.

Гызылгула наькъаГІа бахаб цун хьонгаш а. Воккхаеіаар — Ашир — педагог ва. Юкъерча школа директор ва из, ЗІамагІаар — Ходжа — мелиоратор.

Ю. ЛИПУНОВ,
ТАСС корр.

СУРТА ТІА: Социалистически Къаьхьегама Турпал, ССР Лаьхьехьарча Совета депутат Аннамухаммедова Гызылкул (аьрдельарър).

К. МУРАДОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Маьлхо... шелду

Малко шеЛдеча чуІеча цІеной эгтара хьалхара комплекс хьалъеш латт Туркменски столицерга кердача микрорайоне. Паровой отопленее радиаторашца чухьаьрга цІеношка шеЛдеЗ. Аьхьи пар чу гІолла кхестаргда маьлхо шеЛдеш дола хий. Шелдл течаьна абсорбционни установка принципаГІа болх беш я система.

Ашхабада юхке — Туркменски ССР Іилмай Академе физико-технически институтА ягІаьна Бекрова поселке баьнна топкамах яьца чакхдаьннад маьлхо шеЛдеш хоза цІеношца. Аьра фе-га Іийне Цельсе 40 градус кІоаьхал йолча хана ду тайпара цІеношка 15—20 градус кІеагагІа хиннай йоаьхал.

Республике шера 230—240 ди да маьлх болаш. Цунгахь Туркменски Іилмаьхошта хьалхошца латтача керттерча дешаеш цаІ — маьлха нихах хелхьа боахаме пайда эзар.

БІаьрча шера дукхха эзараш долча жа Іулаш дІаяха Каракумашна болх беш я маьлха нихаза хий теЗдеш йола оперсинтель. Боккха пайда дуррга Іилмахой предложеннеца хьежжа хьалъьеча, гобоахийташ хий кхестача принципаГІа болх бергболаш йолча технилашца, маьлха нихаша цІеношца дІоахдергдола установкаш, водонагревателаш, сушилкаш, пийшкаш хьаьрга кийчо еш латт.

ТАСС корр.

ТУРКМЕНСКИ ССР ЛЕТОПИСЬ

ГІирсаш хьалдеш я республика

Каракумаш тІара электро-тоатолаш

Каракумма яьссалене ЛЭП-500 йийла йоаьаьй. 370 километр йІаьхача трассе вІаьшаГІьюьаргьа Туркменски ССР-е. Из ГІирсаш-ГІирсаш ГІирсаш-ГІирсаш ГІирсаш-ГІирсаш

Доазол дехьара

Хапоя юкъе хьайийлай Советский Союза пІоша хьалъьв мехка хьалхара комплексин Іилма - тохкама центр (сурта тІа). Іилмахой доалахьа я вай хаварра оборудованеца Іалашлъ біаь совгІа лабораторий. Биохимех, микробиологех, геологех, инженерийнех тохкамаш дерзда уьхаза.

ВИА—ТАСС сурт.

БІарга са Іехадалар

Бундестага йоккха зал. Пленарин заседани я ту ну. Президиума тІехьашка хьалтеха доал сирча беса, доцо боо болча бисарашна дилла Іаьмаьлте доккхача кера сурт. Цун беларгаш топа гебагІе тара я. Хила везача 518 депутатах ах бІаьа гарга мара депутат ваг цига. Царех а мІехьга ба оператора ладуагІаранн, дуккаГІбараш газеташ лецаш, парламента протоколаш хьажаш баГІа. Уьллаа хьалха дена а доаг ІаІаш маьхьалара юкъера аравакхча бокъо ши харжархой. Ц1 гулдакка харжаргой дуьхьала хилар ІІаьхьайкеде цхьа Ілама мара дан — ка ба бундестага нетинонни комиссера жалоба язъар. Моттигерча, доІ лакара кисе ахьоаа ца бекъна нахр ма-алара, цунна регистрация еррхилара гаранти я.

Бундестага ваналан тІа гулдакІийна да финансоан ІІаьхьакхаш телхадарца лиІаьхьа довнан, во дан депутатий ваьхьа хьал: пар аланн, из цар шоаш пошита оттаьлаьн, бетта 7 эзар марка да, цунна юкъе дагІаьн, бакъдар аьчча, балха тІа хуьлъе хочаметтотедар, Иштта дане а цхьаь цаІ бутт ІІаболаьн ер е вом депутат юкъе а волаш ньча аферах кенІийаьлъо хоам ца беш. Уж кьонвоп доахьанн ба еррхилара полиции, оалаш ма-хилара, доагІІаьча цирхулгре эттача гІулакха дуьхьала законана йоана «развелсредствашн кьоьхьа» (уж ньлъаьн я дуьвшш, я ІІаьта моллагІаьн а хила еза уж) йиш йоІа йоккхий боьхьаьнаш йоІаш я.

Германера социал-демократийнеш партий, аьрдеьхьара ліберальни коалиция керте ладтар, мехка демократи шерьшпо ІІехьа хиларна котІийлар-хоьжамашка. ХІанз социал-демократаца ялхха дуьш («демократи лорарарах»). Адхха дешаш тоьаш ду гІулакхе.

Н. ПОРТУГАЛОВ.
АПН соб. корр.

Бонн.

ОКТЯБРО ДЕННА И Р А З

ЭСЕНБАЕВГІАР ДЕЗАЛАХ

«Дешаьаьн, дешаьаьн, цо ма вара виз шоанга саг. Цунна яьх ойлаш хилалаьв», — яьхьа ше эІамнга йолаш дас яьха уж дешаьаьн ІІоІаьнгІа ту дийнаьр Эсенбаева Розетайна. Дешаьра тІаьхьувш-м из массе хана а яр. Гуманитарин предметаш кІоарбе-ча ларца ваьнна дешаьбаІгІаьш цешболатар ца.

№ 15 йолча интернате юкъера школе чакхьаьккхарах доза аттестат хьайийча 1960 шера Московскин паччахьалъхен университета филологикеран факультета студентка хилар цох. Цига Розетас ІІомаду : немецкин, английнех, французкин метташа литературин. Студенчески ІІиІлмаш кружокашца дакъа лоаг. Дог ІІолоаьхьаьн дар университете дийца шерашъ. ХІама хьажаргІа тІаьхьа, дика дешаьн ДІаьхьар шерашъ.

Къаьстта дуьхьаьгІо Розетайна практика хуьла ха. ХІанз а бинІаьл Московски Дерригдуьнен кагирхой форуме. столице чакхйоккхаьн хиннчиг 7-ча литературологийнен конгресс, иштта кхІадолчча доарХІамеча вІашагІІаьхетаршца ше переводчикалла баьь болх.

Сиза чакхьалаьр студенчески шерашъ. Университет чаьх а яьхьха Гроозе Ленинграьнца 1967 шера «СевКавНИПИнефте» переводчикала болх ду цо. Дуьхьа ха яьлалелх Ногч-ГІаьлГІай паччахьалъхен педагогически институте доазол дехьара литература хьеха дІаийлар из. Ухъаза дикхьа накъаьдалар цунна столице ше Іомадаьр. Боккхача безаьна ешар по лекнеш, чакхйоккар заьвнеш. Дуьхьаьзеаьлар из студенташта, сий доІа боккхаГІоьчча новкъостаьна а. Болх атта бацар. Бакъда кьонаа доІо шиІ ниІ кхобиадар. Из хІама довза ІІеРташ хилар ца зуьш «ранзар».

1969 шера Ленинграде аспирантуре деза кхийтар Эсенбаева Розета «Французкин ма-мен театри»—иштта ше тоьхьаьна по хержа тема. Цун кулгалхо вар ши хаза Іиламхо Берковский Наум Яковлевич.

Эттара хьалха шиІ аспирантуре ІІаргІаяйча пешаьвина хилар Наум Яковлевич.

— Со-м хьа балхаза хьежача хьо дикка ха яха саг я мотташ ма варий, — аьлар по шийна дегІа хьаьрча, ІІийг санна йоІа Розета дуьхьалъеча. Цун балха рацьа болаш хоастайнер. Бакъда халаГІа мел дар дІахо дар.

Жержа тема аттачарех кхаьр. Цу тІа дуьхьа кхаььеГІ дийнар Розетай. Цо яьхьь хиннача диссертацена лаьхьа мах бир, тІедиджа отзывашъ яйтар.

ХьаТІаьттар из да а — 1976 шера 19 январь. Цуийнаьхьа комиссе членашца цхьаьтарра дог рацьа долаш филологически Іилмай кандидат яха степень хьожайар ноччий йоІа.

Къаьстегаца по хьаьхьелаьна ираз дар из. ВорхІ шера ниьъ бар по цунга кхача ГІеРташ. Кхоачаьн а хилар. Массане а ловщаш доахар Розетайна. Къаьстта «ІоаГІа ГІадьхьаяр цина.

— Са ЙийнГ, — аьлар по Розета пІаеча, — сага дагадоалар кхоачашхуьш» хоза ха я вай дахар. — Сай хана са вахар хала хиннад, гоча дешийтадаш Цудухь таьхн цо ираз доаш хиларца дог дела. Ма ІІаьгІоргвар дийна валаре ма ца.

Из иштта хург а дар. Цо дийна волаш мел яьккха ха мехкдаьхьта промышленнойте хьаьмала кьаьдеташ яьккхар коммунита Эсенбаев Мамата. Ший дезалга а иштта хьаьхьеГІа, деша, яьх хьана basket дар по.

Цун basket кхоачашдар цар. МоллагІа а хьаьа йиш йоІаш ца парех. Иштта «ціе» дипломаца Дагестанаьн медицинский институте Москве орденуьрчаьн чакхьаьккхачуьл тІехьаьГІа Гроозеруа шоллагІча горбольнице кардиологалла болх беш я йоккхаГІоьла Зоя, эвочо-Сулейманстре дешаьн а я из. Ногч-ГІаьлГІай паччахьалъхен университета французкин отделени чакхьаьккхачуьл тІехьаьГІа Шийла районе школе болх беш Рая я. Ленинградскин Герцена ціеРагІа педагогически институт чаьх а яьккха ціаьр Ногч-ГІаьлГІай паччахьалъхен университете эрсийн доазол дехьарчен литературийн кафедре ассистентгалла болх беш ва Альберт. Эгтара ДІамагІйола Азв — «техника дешаьн уьх шера 10-ца кІаьсе яьлийр. «Достоевскийн доазол дехьара литературе» аьчча темех монографи кийчьеш я хІанз Розета. Ше-шийн моттиг хьаьлийр дезалнара хІаране.

ЭсенбаевГІар дезал кенжжаьн театр, искусство «ІоаГІа ДуьхьаГІа дезаьн ба. Шоай лиьна библиотеке я цар. Цига ла немецкин, английнех, французкин меттала тайп-тайпара дола литературе (наььагара ціа мел яьккхар доазол дехьара метташ хоьшъ ба берригаьн я).

ХІара шу массаза дала хуьцалу вай республика городийн юртий сибат. Уж тоалуш, хозаьн доаГІа. Эргадаьлнад наььа вахар а. Хьалха дийцаьча сатах хьогаш хинабалте таьзан лаккера дешар дийна ба ГІарча дезалаьн чІяьа а саг пешаьлаьн. Цо ІІомадаьр ціаьрча дезаьн. Из бокъо вайна Сийлаьть-боккхаьн Октябрьскин социалистически революце яьккхай, из вай советски вахара оамал а хинача ца дІаьттаьл.

ЭсенбаевГІар дезала ираз цун этгара дикаГІоьла тешаьл да.

Р. ЯНДИЕВА.

СУРТА ТІА: филологически Іилмай кандидат, Ногч-ГІаьлГІай паччахьалъхен университета преподаватель Эсенбаева Розета Маматовна.

В. Юнцевична сурт.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

Бисултанов Асланбек— СССР чемпион

Массеехь шу да Ногч-ГІаьлГІайчен шоай доІамагІа кІалтохаргах летарашца доккхий толамаш доаха. Царех толашагІбараш хиннаб кагирхошца юкъе мехка а, Европа а. дунен а чемпионаш. Цікьабаьхьа парна юкъе спорта эгтара лоарХІамечарна дакхаленашца кхаьрда ба. Гала ва хьона атлет Бисултанов Асланбек.

Вай республика спорта историена юкъе ший доІамагІа кІалтохаргах датара маІаьа нахя юкъе соаха мехка хьалхара чемпион цунах хилар. Иштта уьх шера Турце такхьашнана Европа чемпионате а хьалхе ньккхар цо.

ХІаьта самардийнахьа т. Красноярске чакхьаьнна мехка хьа чемпионате а Асланбека дуьхьалъотт магазаН цхьаь цхьаь атлет. Белгалдаьккха доагІа из даІаш хиннача 100 килограмм доаг. Цо ІІомадаьр ціаьрча доаг хатерче ціаьккха да кхийтача тайпара дуьхьа иш бола атлеташ вІашагІкхийтта хинна. Иштта царна юкъе бар шозза олимпийски чемпионан бола Тбилисера Теднашвили Левин Красноярскера Ярйгин Иванн. Дале а ду турнире ціаьккха да эшаш хьаьнена Асланбека финале Л. Теднашвили эша а вах шозлагІа СССР чемпиона ціа ньккхар.

С. ПАРЧИЕВ.

ФУТБОЛ

СССР футболах йолча чемпионата «А» класса хьалхара лиге лоьаьн йола командашъ тхьоаГІа тур чакхйоккхаьн хилар 22-ча июле. Цу дийнахьа, оаха хьалхаГІа хоам ма-барга, «Терек» счет 3:2 а йолаш эшайр Кушнирева «Нистру». Дале а турнирин таблица тІа цу коталоо ньалхаьккхаьнгар «Терек» — из ше хиннача барХІаГІоьчча моттиг бисай. ХІана аьчча «Терек»-Тракъ бинн йолаш хиннаьнна мандаш а котььлар цу дийнахьа.

Иштта, «Таврия» Кривой Роге эшайр моттигера «Кривбасс» (2:0), «Уралмаш» — Пермера «Звезда» (3:1). ХІаьта кхыдола вІашагІкхетарашъ иштта чакхдаьнна:

«Динамо» (Ленинград) — «Пахтакор» — 2:3, «Рубин» — «Куйбасс» — 0:2, СКА «Мо-таллург» — 3:1, «Спартак» (Москва) —«Колхозчи» — 4:1, «Спартак» (Орджоникидзе) — «Спартак» (Ивано-Франковск) — 1:1, «Шинник» — «Торпедо» — 3:0.

ХІаьта, селхан «Пахтакор» счет 2:0 а йолаш Минске эшайр моттигера «Динамо».

Тахан С. Орджоникидзе цІеРагІча стадионе «Терек» довзаьн хургьа Ивано-Франковскера «Спартакнда».

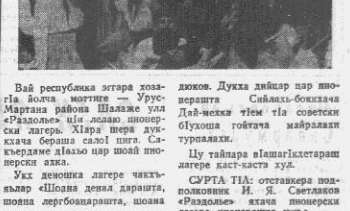

Вай республика эгтара хозаГІа йолча моттигге — Урус-Мартана районе Шалаже уьл «Рядольс» ціа — ловдаьнна пионерийн лагерь. ХІара шийр дукхача берашца салоІ цига. Сакъердаме дІаьлъо цар шоай пионерски ліна.

Уьх деношка лагере чакхьаьлар «Шоайа деная дарашта, ненаьрга». ХІара шийр дукхача турпланнта оагІаьнна. Цо ІІомадаьр И. Я. Светлаков «Радольс» яьхьа пионерски лагера пионерашца юкъе.

Н. КУЧИНА сурт.

СУРТА ТІА: отставкера подполковник И. Я. Светлаков «Радольс» яьхьа пионерски лагера пионерашца юкъе.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТІЕХЬА КХИЙТТАР

Кердача повеста тІара дакъа

(Интедоалар. Доаалур хьалха араяьннача номер тІа).

Цхьаьн дийнахьа чІера хьа я баьнна гаражера арахьккхар Назира дас ДІаоттаьв латта «Волга». Автомобиль лехка хоам вар. Шоферий берш ІІомадаьр ІІІаьнна. Цунна ше юкъера ладаьн болаш хуьл. ЭІамнга волча хана денз дацьа каст-каста рейсах ихаьар из а. Иштта дацьа ді-ала лелаш ІІомадаьр цо автомобиль. Мийнат дуьхьаьлъаьнна «Волга» ара ца ккхийта. Ганас ахар дийнар воІа уьх ньаьхьа я. Назира гонаьхьа хьуьзаш кхы ши эІамнга саг вар иззамо цхьа шу дьІуьа гІулакх де эскаре баха а бесаш. Цу дийнахьа шийна ю Іордадалина хийккар по автомобиль новкъостчу я багІаьн. Цкъа иштта ше арахьккхарх цунгара бедам сеп а баьнна хІара хьамелдоагІаьча дийнахьа деш хІама а доашан дуьхьал из кехка ваьр Назир.

Цхьаьн ахан дийнахьа кагийча наха дагадеьхар лоаман кІал уллача цхьаьн хозача ЭІамнгача юрта йисте саькьерда баха ваьна. Хуьна йисте, сийнаьа